

Logikatörténet

Tantárgy neve	Logikatörténet
Tantárgy kódja	TAB 2101
Meghirdetés féléve	2.
Kreditpont	2
Heti kontaktóraszám (elm. + gyak.)	0+2
Félévi követelmény	G
Előfeltétel (tantárgyi kód)	-
Tantárgyfelelős neve és beosztása	Dr. habil. Kiss Lajos András főiskolai tanár
Tantárgyfelelős intézet kódja	TFI

1. A tantárgy elsajátításának célja:

A kurzus elsősorban az általános logikai ismeretek gyakorlati alkalmazására, logikai, esetleg stilisztikai szempontból hibás szövegek logikai elemzésére, argumentációs formák, vitahelyzetek gyakorlására helyezi a hangsúlyt.

2. Tantárgyi program:

A kurzus rövid áttekintést nyújt a logika történetének legfontosabb mozzanatairól, röviden kitér a dialektikus (tartalmi) logika koncepciójára. Eközben foglalkozik az ésszerűség, a premisszák és a konklúziók, a deduktív érvényesség, az induktív érvelési mód, az érvelési hibák problematikájával. A hallgatók gyakorlatokat oldanak meg, a napi sajtóban elemzésre érdemes cikkeket keresnek, vitairatokat írnak, s mindeközben folyamatosan foglalkoznak a mondandók szóbeli és írásbeli megformálásával kapcsolatos kérdésekkel.

3. Évközi tanulmányi követelmények:

A foglalkozásokon való részvétel a TVSZ szerint. Előadás esetén 1 db zárthelyi dolgozat teljesítése.

4. A megszerzett ismeretek értékelése:

Félévközi jegy nincs, vizsgajegy

5. Az értékelés módszere:

Szeminárium esetén: önálló kiselőadás, házi dolgozat készítése a megszerzett ismeretek, kompetenciák, az alkalmazás-készségek értékelése.

Kollokvium esetén: szóbeli kifejezőkészség, a szaktárgy alapkérdéseiben való jártasság, érvelési készség, problémakezelő képesség értékelése.

6. Az ismeretek, készségek és kompetenciák elsajátításához rendelkezésre álló segédanyagok:

A tárgy természetéből adódóan elsősorban az előadás esetleges multimédiás demonstrációs anyagai segíthetik az ismeretek, készségek, képességek fejlesztését. Szemináriumi munka során a forrásszövegek elemzése, az elemzési technikák gyakoroltatása, házi dolgozat készítése és szóbeli bemutatása, demonstrációja segíti a szakmai kompetenciák elmélyítését. Az adott témától függő multimédiás eszközök használata is lehetséges.

7. Kötelező, ajánlott irodalom:

Kötelező irodalom:

Juhász Tamásné – Zaják E. *Elemi logikai ismeretek*. Eger, EKTF, 1996.

Logika a mindennapi életben. A gyakorlati érvelés technikája. Y. Seech nyomán összeállította a BME Filozófia

Intézete, Bp. 1995.;f: Logikai munkafüzet. Bp., 1980.

E. Iljenkov: *A dialektikus logika. Történeti és elméleti vázlatok*. Bp. Kossuth, 1977.

V. Sz. Bibler: *Az alkotó gondolkodás – Bevezetés a gondolati dialógus logikájába*. Bp. Gondolat, 1982.

Willard Van Orman Quine: *A tapasztalattól a tudományig*. Bp. Osiris, 2002.

Tematika

1. A pszichológia és a logika kapcsolata. Vita a logika műveletek pszichológiai természetéről. Irodalom: Piaget, Jean: *Az értelem pszichológiája*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1993. Lurija, Alekszandr: A pszichológia mint történettudomány. In: Lurija, Alekszandr: *Válogatott tanulmányok*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1975. 17-42.
2. A logika szerepe antik gondolkodásban. Arisztotelész az európai logika megteremtője. A tudományos gondolkodás és a racionális argumentáció problémája a görög filozófiában. Irodalom: Arisztotelész: *Organon*. Akadémiai Kiadó Budapest, 1979. Szalai Sándor bevezetője és a kategóriák. 3-67.
3. A középkori és az arab logika. Irodalom: Maróth Miklós: A görög logika Keleten. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1980. Tanári előadás.
4. A Port-Royal logikája. Irodalom: *Port-Royal* logika. In: Pavlovits Tamás (szerk.): *Logika és gondolkodás – A megismerés elméletei a korai felvilágosodásban*. L'Harmattan Kiadó/Szegedi Tudományegyetem, Budapest, 2012. 13- 71.
5. Az emlékezés művészete. Logika, kombinatorika és a nyelv problémái Raimundus Lullustól Leibnizig. Irodalom: Rossi, Paulo: *Clavis Universalis*. Éditions Jérôme Millon, Paris, 1993. Yates, Frances A.: *L'art de la mémoire*. Gallimard, Paris, 1975.
6. Condillac: Logika mint a gondolkodás művészete. A számolás nyelve és a modern kibernetika. Irodalom: Condillac, Étienne Bonnot de: *La Logique, ou Les premiers développements de l'art de penser: ouvrage élémentaire*. (1780). Faksimile kiadás. Tanári előadás.
7. A hegeli dialektikus logika. A hegeli logika legfontosabb kategóriái: fogalom, lét lényeg, jelenség valóság. reflexiók meghatározások a hegeli logikában. Irodalom: Hegel, G W. F. *A logika tudománya*. I-II. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1979. Később kijelölendő fejezetek.
8. A modern dialektikus logika. Irodalom: Stiehler: Gottfried: A dialektikus ellentmondás. Kossuth Kiadó, Budapest, 1972. 9-124.
9. Evald Iljenkov és dialektikus logika. Iljenkov tevékenységelmélete. Irodalom: Iljenkov, Evald: *A dialektikus logika*. Kossuth Kiadó, Budapest, 1977. Jantzen, Wolfgang/Siebert, Birger: *Ein Diamant schleift den anderen*. Évald Vasil'evič Il'enkov und die Tätigkeitstheorie. Lehmanns Media, Berlin, 2003.
10. Bibler és az alkotó gondolkodás. Irodalom: Bibler A. Sz. *Az alkotó gondolkodás*. Gondolat Kiadó Budapest, 1982.

11. Rozsnyai Ervin a dialektikus logikáról. Irodalom: Rozsnyai Ervin: *Az igazság paradoxonjai*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1989.
12. A modern formális és szimbolikus logika kezdetei. Gottlob Frege, Bertrand Russell és Rudolf Carnap. Irodalom: Frege, Gottlob: Jelentés és jelölet. In: Copi-Gould: *Kortárs-tanulmányok a logikaelmélet köréből*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. 111-142.
Russell, Bertrand: Tudás ismeretség révén és tudás leírás révén. In. Uő. *Miszticizmus és logika*. Magyar Helikon, Budapest. 1976. 339-376.
13. Georg Klaus formális logikája. Irodalom: Klaus, Georg: *Moderne Logik*. VEB Deutscher Verlag, Berlin, 1973. (tanári előadás).

Nyíregyháza, 2019. január 29.

Dr. habil. Kiss Lajos András
főiskolai tanár
Történettudományi és Filozófia
Intézet